

C. kr. dež. nadzornik dr. Gobanc s sladkimi besedami povzdiguje nemščino in pravi, da treba stvar pogledati z višjega stališča. Kako dobre so nemške šole, dokazuje z nemško šolo č. sester v Gospi sveti, kjer se baje slovenske učenke dobro naučijo nemški. In kakor tukaj, lahko tudi drugod učijo nemški učitelji slovenske otroke. Potem spregovori še o razmerah v Prevaljah, Globasnici in Šmihelu, na kar posl. Ehrenwerth govori o šoli v Prevaljah ter priznava, da učitelji niso storili prav, ko so jemali otrokom katekizme.

Dež. predsednik pravi, da se v dež. zboru že dolgo niso čule tako miroljubne besede, kakor jih je spregovoril knezoškof. Ker se tudi on trudi za narodni mir, zato pozdravlja te besede in pričakuje samo potrebnih navodil, da se bo to tudi doseglo. Knezoškof odgovori, da jezikovni (nemški) pouk ne more biti glavni namen šolam in da mora katehet govoriti v materni besedi otrok, če hoče s poukom kaj doseči.

Posl. Einspieler odgovarja predgovornikom, zlasti dež. nadzorniku in pojasni še enkrat šolski prepir v Prevaljah. Poročevalec dr. Steinwender zagovarja agitatorje, ki naj le budijo narodno zavest in pravi, da Slovenci nimajo uzroka, se pritoževati.

Letošnji šolski razgovor v dež. zboru je z nova pokazal, da se naši nasprotniki, visoki in nižji, prav nič niso naučili, niti se poboljšali, in da nam hočejo ostati nasprotni do zadnjega, ker ima „pravica“ na Koroškem še vedno zavezane oči. Čisto stvarno in mirno, s temeljitimi razlogi je pojasnil posl. Einspieler naše šolske razmere, zastoj; zakaj dr. Gobanc je s starimi frazami in piškavimi razlogi zagovarjal sedanjo šolo, opravičeval nepostavnost, ker je hotel dokazati, da kar je po vseh drugih deželah črno, je na Koroškem — belo, da kar nikjer ne velja, ker je proti natorni postavi, obvelja na Koroškem!

Politični pregled.

Državni zbor je minoli teden rešil prvo branje predloge o volilni reformi. V dolgi debati so vse stranke pojasnile svoje stališče. Nobena ni povse zadovoljna z vladno predlogo. Konservativni veleposestnik grof Falkenhayn se je izjavil za to, da bi se deželni zborom zopet vrnila pravica voliti državne poslance. Mladočehi so se izrekli za občno volilno pravico. Dr. Stransky je celo zahteval volilno pravico žensk. Krščanski socialist knez Liechtenstein je zahteval občno volilno pravico kot prehod k volilni pravici po poklicih. Levičarji bi radi, da se v dosedanjih kurijah volilna pravica še bolj omeji in se določi, da se ne sme volilna pravica razširiti v dosedanjih kurijah brez dvetretjinske večine. Posl. Pfeifer je zahteval, da se za Kranjsko dovoli v novi kuriji še jeden mandat. Poslanec Vošnjak je zahteval boljše razdelitev okrajev na Štajerskem. Predloga se je izročila odseku. Odsek je takoj začel razpravo o njej. Klun je v odseku se izrekel proti temu, da bi hlapci ne volili in zahteval za Kranjsko v novi kuriji dva mandata. Pojavilo se je že cel kup nasprotnih mnenj. Kdo ve, če se bode pri tacih razmerah dobila potrebna dvetretjinska večina. Razprave v odseku bodo gotovo dolge in ni prav verjetno, da bi se stvar rešila že letošnjo pomlad, kakor želi vlada. Nekaterim poslancem je tudi na tem, da se stvar zavleče, ker se boje, da se po dovršeni volilni reformi takoj

razpusti državni zbor. Pri novih volitvah več ne upajo biti voljeni, za to bi pa radi, da sedanji državni zbor ostane prav do konca svoje poslovne dobe.

Upravno sodišče je zavrglo pritožbo protisemitov proti razpustu mestnega zbora dunajskega. Nove volitve se vrše še te dni. Vse stranke so že izdale svoje volilne oklice. Kakor se kaže, upati je, da zmagajo protisemitje v tretjem in drugem razredu skoro v vseh volilnih okrajih, pa tudi v prvem dobe kak mandat. Celo liberalni listi ne kažejo nobenega upanja, da bi zmagali liberalci. Njih jedino upanje je še, da bode vlada zopet razpustila mestni zbor. To pa seveda še ni tako gotovo. Grof Badeni bode nam spoznal, da bi to nobenega smisla ne imelo, ako ni pri novih volitvah pričakovati boljšega izida. Za vlado je stvar zares malo težavna, ker se je predaleč v stvar zapletla, a se bode že izmotala, kajti dunajski mestni zbor nima odločevati, tudi naj bode avstrijski ministerski predsednik.

Obnovljenje pogodbe z Ogersko. — Tudi v ogerskem državnem zboru so se začeli pojavljati glasovi proti obnovljenju pogodbe v sedanji obliki. Kossuth in Molner sta predlagala, naj se carinska pogodba z Avstrijo odpove. Ta predloga je pa le vlada najela, da bi se nanju opirala pri obnovljenju pogodbe. Tudi liberalni klub se je že posvetoval, da bi stavil podoben predlog. Ogrci se torej ne kažejo zadovoljne niti s sedanjo pogodbo. Mi pa mislimo, da se jim nič več ne posreči doseči tako ugodne pogodbe, kakor je sedanja. Naša državna polovica je že dovolj plačevala za Ogre. Če se vpelje mej Avstrijo in Ogersko carinska meja, bode to le Ogrom škodovalo, ne pa nam.

Italija. — Italijansko vojno ministerstvo je naenkrat upokojilo deset svojih generalov in to tacih, ki so še popolnoma krepki in ki so se odlikovali s svojo spretnostjo in znanostjo v vojaških zadevah. To upokojenje je v zvezi s tem, ker se je od strani teh generalov čulo večkrat kritikovanje in grajanje odredb vojnega ministerstva. Da bo to moglo po svoje nadalje gospodariti, je odstranilo omenjene generale. Da pa vojno ministerstvo ne ravna preveč modro, in njegova dela niso brez napake, kaže najbolj žalostna vojska v Afriki. Italijanska vlada vodi tako nesrečno ondi vojsko, da utegne ta Italijo malone ob vse pripraviti. Vsakdanji stroški znašajo do 800.000 lir, a uspehov ni nobenih. Mej italijansko vojsko so nastale bolezni in živeža primankuje. Poročila vedo povedati, da poveljnik italijanske vojske general Baratieri slabo skrbi za organizacijo svoje armade, v kateri vlada nebrižnost in nered. Italija ima sedaj v Afriki 37 bataljonov po 600 mož in v kratkem se odpošlje nadaljnih 12 bataljonov tja. In vkljub temu ni upati na uspehe. Dne 5. marca se snide poslanska zbornica, in vladi nasprotni poslanci mislijo tedaj strogo prijeti vlado, da tako nerodno postopa v Italiji.

Bolgarija in Rusija. — Precej po prestopu knezevega sina princa Borisa k pravoslavju, je turška vlada svojo avtoriteto uporabila v to, da je svetovala vsem vevlastim, katere so podpisale berlinsko pogodbo, naj pripoznajo princa Ferdinanda knezom bolgarskim. Temu pozivu turške vlade so se takoj odzvale vse dotične vevlasti, le Anglija se je malo obotavljala, a naposled vendar le tudi pripoznala princa Ferdinanda knezom bolgarskim. Če so razni listi trdili, da Ferdinand s popravoslavjenjem ne bo nič dosegel, se mora vendar zdaj reči, da je s tem, da je ustregel želji Rusije, dosegel to, da so ga vevlasti pripoznale za kneza bolgarskega. Velik upliv Rusije na vso svetovno politiko se je pokazal tudi tu. Japonsko-kltajskega prepira gospodar je Rusija, armenskih homatij vladarica je Rusija in sploh vse vevlasti se ozirajo povsod na Rusijo. Smelo se trdi, da je gospodar svetovne sedanje situacije Rusija. — Poroča se, da je neki policist povedal, da je bil priča Stambulovega umora in da je morilce videl, ter je imenoval imena Policista so zaprli. — Neki list zatrjuje, da je bolgarski knez Ferdinand rekel odposlancu ruskega carja generalu Goleniščevu, da namerava sam v kratkem

prestopiti k pravoslavni veri. — Važno je, ker so velevlasti priznale kneza Ferdinanda, ne da bi bile zahtevale novo volitev zato, ker so Ferdinanda volili tudi poslanci Vzhodne Rumelije. Po dogovoru berolinskem je knez bolgarski le guverner Vzhodne Rumelije. S tem pa, da so ga velevlasti kar tem potom pripoznale, so dovolile takorekoč zjedinjenje Vzhodne Rumelije z Bolgarijo, s tem je zjedinjena takozvana Južna Bolgarija, kar pomeni veliko za bolgarsko zgodovino. — Srbija in Grška baje nameravati zvezo proti Bolgariji, ker se je spravila z Rusijo in se vsled tega bojita prevelikega vpliva te na Balkanu, posebno v Bolgariji.

Obrtnija.

Samostalni predlog obč. svet. Iv. Šubica glede ustanovitve državne obrtne šole mehaniško-tehnične smeri v Ljubljani.

V seji občinskega sveta ljubljanskega dne 20. t. m. je obč. svet. Šubice staval naslednji samostalni predlog:

Pospeševanje obrtnega šolstva v deželnem stolnem mestu je spadalo že od nekdaj mej najbolj važne programske točke občinskega sveta ljubljanskega. Z visokim deželnim zborom vred se je pri raznih prilikah oglašal pri visoki naučni upravi s prošnjami, da bi se ustanovili pri nas primerni obrtni zavodi. Osobito pa se je vedno in vedno ponavljala želja po višji državni obrtni šoli. Razmere niso bile ugodne realizovanju takih prošenj. Visoka vlada je pač ustanovila dve strokovni šoli v Ljubljani, a do višje državne obrtne šole nismo prišli; še danes smo prisiljeni za nekatere obrtniške stroke naše mlade, ukaželjne obrtnike s štipendijami pošiljati na tuje zavode. V novejšem času pa se je stvar jela obračati na bolje. Visoka naučna uprava je osobito na priporočilo visokorodnega gospoda deželnega predsednika sklenila intenzivne, e proučiti obrtne razmere in potrebe po obrtnem pouku na Kranjskem. V ta namen je v deželo poslala vodjo bivše keramiške šole v Jičinu, Lovro Shotta, da preišče naš lončarski obrt in stavi primerne predloge; pozneje je došel dvorni svetnik, profesor vitez Hauffe, da preštudira obrte po naši domovini. Našel je, da imamo poleg družih obrtov skorej 1000 podjetij mehaniško-tehniškega značaja. Tudi število parnih kotlov je nepričakovano veliko, namreč 140. Vsled tega je prišel imenovani veščak do zaključka, da je treba dati tolištevilnemu in pomenljivemu obrtu priliko do strokovnega izobraženja in sicer s tem, da se ustanovi v Ljubljani višji obrtni zavod mehaniško-tehniške smeri. Visoka deželna vlada je ta nasvet podpirala in naučna uprava ga je predložila centralni komisiji za pospeševanje obrtnega pouka v razmotrivanje. Vladno predlogo je zastopal ministerjalni svetnik vitez Haymerle, ki se je zavzel za Hauffejev predlog in poudarjal, kako toplo je vso zadevo pospeševal visokorodni gospod deželni predsednik baron Hein. Po daljši debati, v kateri se je tudi član komisije, gospod cesarski svetnik Ivan Murnik oglasil ter stvar vneto priporočal, je centralna komisija v svoji XXXVIII. seji leta 1895. sprejela vladni predlog, glaseč se:

„Centralna komisija priporoča ustanovitev državne obrtne (delovodske) šole mehaniško-tehniške smeri v Ljubljani in priporoča naučni upravi, da prične z dotičnimi pogajanjmi“.

Vladni poročevalec je koncem svojega utemeljevanja tudi izjavil, da ima vsa stvar zato nekoliko težavno stališče, ker se ne ve, v koliki meri bodo mogli lokalni faktorji sodelovati pri vladni akciji; potresna katastrofa je spremenila vse razmere v Ljubljani in težko je reči, kako bode z lokalnimi prispevki.

Koristi nameravanega zavoda pač ni treba še na dolgo in široko utemeljevati. Stopimo le v naše večje delarnice in tvornice; povsodi nahajamo na boljših, važnejših mestih tuje delavce. Ozrimo se na železnico in njene naprave; naši domačini se morajo zadovoljiti z nižjim delom, strokovno bolj izobraženi tujci pa opravljajo tehnično višje stoječe opravke. Ako dobimo mehaniške železniške delarnice v Ljubljano, bode nameravana obrtna šola prepotrebna naprava za velik del našega obrtnega naraščaja. Brez nje bi bili navezani skoro izključljivo le na tuje delavsko osebje. Velik obrtni zavod pa bi donašal mestu tudi mnogo direktnih koristij. Budget vsake obrtne šole je jako velik. Sedanji strokovni šoli sta dobili lansko leto državnega prispevka 21.565 gld., svota, ki se je skoraj vsa v Ljubljani porabila. Večji zavod z dokaj večjim učnim osebjem bi donašal mestnim trgovcem in obrtnikom seveda še mnogo večjih prihodkov. Naj si bode torej stališče naše to ali ono, ustanovitev višje državne obrtne šole moramo z vsemi močmi podpirati in ravno glede na potresno katastrofo moramo gledati na to, da pridobimo mestu novih virov za zaslužek in prospeh.

Mestna občina bode pač morala dati novemu zavodu stanovanje, kajti to je običajna zahteva naučne uprave. Treba bode torej resno misliti na to, da zgradimo posebno obrtno-šolsko poslopje. Sedanji strokovni šoli sta nastanjeni pri Virantu in deloma v Cojzovi hiši na Bregu. Vsi prostori so natlačeno polni; tu ni mogoče nikake razširjave več. Najemščina znaša že blizu 4000 gld. Vse to dokazuje, da bode v interesu mesta treba zidati novo hišo, ki bode vzela v sebe bodoče obrtne šole.

Glede na navedene razloge toplo priporočam, da sprejme slavni občinski svet nastopne moje predloge:

1.) Občinski svet deželnega stolnega mesta Ljubljane hvaležno pozdravlja ukrep visoke naučne uprave, da se ima v Ljubljani ustanoviti obrtna šola mehaniško-tehniškega značaja.

2.) Občinski svet izreka, da je pripravljen, takoj stopiti z visoko naučno upravo v dogovor zaradi običajnih prispevkov mestne občine.

3.) Stavbinskemu odseku se naroča, da prouči, kje bi bilo primerno stavbišče za zgradbo obrtno-šolskega poslopja in stavi občinskemu svetu primerne predloge.

4.) Gospod župan se naprosi, da sporoči te sklepe visoki c. kr. deželni vladi.